

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ЯРОСЛАВА
МУДРОГО
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ ТА АДВОКАТУРИ

АДВОКАТУРА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(м. Харків, 16 грудня 2022 р.)

УДК 347.97/99(042.5) А43

Р е д а к ц і й н а к о л е г і я:

доктор юридичних наук, професор Т. Б. Вільчик (голова),
кандидат юридичних наук, доцент Я.О. Ковальова

У збірнику містяться матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку», яка відбулася 16 грудня 2022 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих українських та зарубіжних науковців та практиків. Доповіді учасників присвячені реформі інститутів судової влади та адвокатури, проблемам адвокатського самоврядування, кримінально-правовим та кримінальним процесуальним питанням здійснення адвокатської діяльності, наданню адвокатами правничої допомоги у різних видах судочинства, проблемам професійної етики та дисциплінарної відповідальності адвокатів, захисту професійних прав адвокатів та дотриманню гарантій адвокатської діяльності.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ

Бакаянова Н.

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА: ПИТАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ 5

Баранкова В.

ОСОБЛИВОСТІ НОТАРІАЛЬНОЇ ТА АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ... 9

Баулін Ю.

НОВІ ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 13

Безега Т.

ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ..... 17

Білецька Г.

СУДОВО-ПСИХІАТРИЧНА ОЦІНКА ПСИХОПАТІЙ В АДВОКАТСЬКІЙ ПРАКТИЦІ 21

Василик І.

ПАЕ ПОЛЬЩІ ТА УГОРЩИНИ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ..... 24

Вільчик Т.Б.

ОПТИМІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ ЯК ПЕРСПЕКТИВА ЙОГО РОЗВИТКУ 28

Wölk С.

DER ANWALTSPROZESS NACH DER ZIVILPROZESSORDNUNG IN DEUTSCHLAND..... 36

Gasteyer T.

A LAWYER'S CONFLIKY OF INTEREST - ITS REGULATION IN GERMAN LAW (КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ У ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА ТА ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ПРАВІ НІМЕЧЧИНИ)..... 39

Заборовський В.

ЗНАЧЕННЯ ПРАВОЗАСТОСОВНОЇ ПРАКТИКИ ВКДКА ЩОДО З'ЯСУВАННЯ СУТНОСТІ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 42

Завадський А.

АДВОКАТУРА МАЙБУТНЬОГО: ПІДХОДИ ЄС ДО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЛЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ 46

Загорняк Н.

ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОБЧИСЛЕННЯ ВИНАГОРОДИ АДВОКАТІВ, ЯКІ НАДАЮТЬ БЕЗОПЛАТНУ ПРАВОВУ ДОПОМОГУ 49

Єфремова І.

ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДСТАВНИЦТВА АДВОКАТОМ ІНТЕРЕСІВ КЛІЄНТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	53
Коваленко В.	
«ГОНОРАР УСПІХУ» АДВОКАТА: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА СУДОВА ПРАКТИКА.....	56
Остафійчук Л.	
ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ СПРАВ АДВОКАТОМ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	59
Павлуненко К.	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	62
Попов О.	
ПРОБЛЕМАТИКА НАДАННЯ АДВОКАТОМ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ	65
Радутний О.	
АДВОКАТУРА СУЧАСНОГО ТА МАЙБУТНЬОГО (LEGAL TECH ТА МЕТАВСЕСВІТ).....	69
Савчин М.	
КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ АДВОКАТУРИ ЯК САМОВРЯДНОГО ІНСТИТУТУ СПРИЯННЯ ПРАВОСУДДЮ.....	73
Сущенко В.	
АДВОКАТ – БАЗОВА ПРАВНИЧА СПЕЦІАЛЬНІСТЬ.....	77
Сьомак Т.	
ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ ВИНАГОРОДИ ЗА ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ (ГОНОРАРУ) АДВОКАТА В УКРАЇНІ	80
Топчанюк О.	
ПРАВОВИЙ СТАТУС ПОМІЧНИКА ТА СТАЖИСТА АДВОКАТА В УКРАЇНІ ТА У ФРАНЦІЇ	84
Щербанюк О.	
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ АДВОКАТУРИ ЯК ВИМОГА РИНКУ ПРАЦІ.....	88

СЕКЦІЯ ІІ. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Гусаров К.

НАБРАННЯ ЗАКОННОЇ СИЛИ СУДОВОЮ УХВАЛОЮ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СКАРГИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ.....

93

Дроздов О.

НЕЯВКА СВІДКІВ ТА ІНШІ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА НА ДОПИТ

Вважаємо, що запропоновані зміни механізму обчислення розміру винагороди адвокатів, які надають БПД, сприятимуть підвищенню дієвості, ефективності, надійності та справедливості БПД в Україні як виду професійної кваліфікованої правової допомоги, гарантована процедура надання якої деталізована у законодавстві.

Література:

1. Сагун Д.І. Адміністративно-правові гарантії надання безоплатної правової допомоги адвокатами. Дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2020. 218 с.
2. Основні положення про роль адвокатів (прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835#Text.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу» від 17 вересня 2014 р. № 465 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/465-2014-%D0%BF#Text>.

*Єфремова І.,
кандидатка юридичних наук,
доцентка, адвокатка
кафедра психології
Білоцерківського національного
аграрного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДСТАВНИЦТВА АДВОКАТОМ ІНТЕРЕСІВ КЛІЄНТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початком воєнної агресії російської федерації щодо України значна частина громадян опинилась у скрутних життєвих обставинах. Багато хто змушений був покинути свої домівки та шукати прихисток як в інших регіонах України, так і за кордоном. Також, умови воєнного стану, відкрили різні проблемні сторони у родинах. З 24 лютого 2022 року, як збільшилась кількість укладених шлюбів, так і, нажаль розлучень. І, якщо укладення шлюбу лише початок набуття взаємних прав та обов'язків загалом, так і спільної власності зокрема, то розлучення це початок розподілу набутого під час шлюбу майна, визначення порядку виховання та утримання дітей, тощо. В разі, коли особи залишились на території України особливих проблем немає, оскільки питання

вирішується відповідно до статусу внутрішньо переміщених осіб. Складніше ситуація коли один з подружжя, хто має бажання розірвати шлюб, або з ким інший з подружжя бає розлучитись знаходиться за кордоном в статусі особи, яка потребу тимчасового прихистку. І тут стало питання: як реалізувати своє право, надане Конституцією України?

Відповідно до ст. 20 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (далі – Закон № 389–VIII) правовий статус та обмеження прав і свобод громадян та прав і законних інтересів юридичних осіб в умовах воєнного стану визначаються відповідно до Конституції України та цього Закону.

Відповідно до ч. 2 ст. 64 Конституції України в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Однак, не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24 (рівні конституційні права), 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55 (права і свободи людини і громадянина на захист їх судом), 56, 57, 58, 59 (право кожної людини і громадянина на професійну правничу допомогу), 60, 61, 62, 63 цієї Конституції.

Таким чином, значна частина прав та свобод людини і громадянина залишились в повному обсязі, з окремими обмеженнями. Саме головне, що право особи на звернення до суду за захистом своїх прав збережено, а також зберігається під час воєнного стану право особи на правову допомогу. Отже, особа, яка перебуває за кордоном, зберігає за собою усі права та обов'язки відповідно до Конституції, а так може звернутись до суду через представника – адвоката, до якого вона звернулася за правовою (правничою) допомогою.

Зазначена можливість визначена у ст. 131-2 Конституції України, яка визначає, що для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Незалежність адвокатури гарантується. Конституцією України та Законом № 389-VIII будь-яких змін до застосування цієї норми Конституції під час воєнного стану не передбачено.

Саме зазначене свідчить про той факт, що подальша розбудова та утвердження України як правової держави неможлива без створення гарантій

для захисту прав людини, що забезпечується механізмом функціонування такого специфічного демократичного інституту, як адвокатура.

Зрозуміло, що в умовах дистанційного укладення договору про надання правничої допомоги, і, при відсутності можливості клієнта постійно знаходитись на зв'язку із адвокатом, успішне здійснення захисної діяльності вимагає від адвоката високих моральних якостей. Пояснюється це тим, що в діяльності адвоката значно частіше й гостріше, ніж у будь-якій іншій юридичній діяльності, виникають ситуації, правильний вихід з яких залежить від дотримання не тільки правових норм, але і моральних принципів.

Стаття 32 Правил адвокатської етики визначає принцип дотримання принципу добросовісності на стадії виконання адвокатом доручення клієнта. При виконанні доручення адвокат зобов'язаний використати всі розумно необхідні і доступні йому законні засоби для надання ефективної правової допомоги клієнту.

Зазначене положення Правил професійної етики є важливим також тому, що введення воєнного стану для багатьох осіб унеможливило вчасне подання тих чи інших документів до судових установ. На початку війни була поширена думка про те, що воєнний стан є поважною причиною для визнання причин пропуску процесуальних строків поважними, то на даний час кожен суд виходить з поточної ситуації у відповідному регіоні.

Так, важливим є той факт, що Голова Верховного Суду зазначив, що «Воєнний стан є поважною причиною пропуску строків, але кожен суддя буде оцінювати цю причину індивідуально, у межах справи, яка розглядатиметься», однак, слід пам'ятати про дискреційні повноваження суду та відсутність загальної норми, яка б визначала, що воєнний стан є поважною причиною для поновлення строків, а тому не слід нехтувати встановленими процесуальними строками. Саме в цьому питанні представникам (адвокатам) слід виконувати чітко і відповідально свої обов'язки. Зрозуміло, що ситуації є різними, і в кожному конкретному випадку необхідно, у разі наявної можливості, своєчасно подавати документи.

Право представника на здійснення усіх прав та обов'язків в інтересах та від імені свого довірителя передбачено Цивільним процесуальним кодексом. Так, за змістом частини четвертої статті 62 ЦПК України, повноваження адвоката як представника підтверджуються довіреністю або ордером, виданим відповідно до Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність».

Відповідно до частини першої статті 64 ЦПК України, представник, який має повноваження на ведення справи в суді, здійснює від імені особи, яку він представляє, її процесуальні права та обов'язки.

Згідно з частиною другою статті 175 ЦПК України позовна заява подається до суду в письмовій формі і підписується позивачем або його представником, або іншою особою, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи.

Таким чином, адвокат, як представник позивача чи відповідача має право не лише представляти інтереси свого клієнта, а також і підписувати усі необхідні документи. Зрозуміло, що за погодженням з особою, яку він представляє.

Література:

1. Конституція України. В редакції від 01.01.2020 URL: [tps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text) (дата звернення 04.12.2022)
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV: станом на 6 листоп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 05.12.2022).
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII: станом на 29 верес. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 05.12.2022).

*Коваленко В., адвокат,
Член німецько-українського об'єднання юристів,
Дюсельдорф, Німеччина*

**«ГОНОРАР УСПІХУ» АДВОКАТА: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА
СУДОВА ПРАКТИКА**